

Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Özellikler Yönünden İncelenmesi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerinde Görgül Bir Araştırma

Mehmet Akif ERÇELİK¹

Ersin MENGEŐ²

ÖZET

Küresel rekabetin artması, toplumlardaki ekonomik hayatta kamunun rolünün icra edenden koordine edene değişmesi, bilişim teknolojilerinin çok hızlı bir şekilde gelişmesi ve küçük yerel şletmeler için küreselleşmenin tehditler yanında fırsatlar da sunması girişimcilik konusunu üzerinde daha önemle durulması gereken bir noktaya getirmiştir. Bu bağlamda birçok sektöre ara eleman yetiştiren meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörlerin tespit edilmesi oldukça önemlidir. Bu çalışmada, girişimcilik eğilimini etkileyebileceği düşünölen bazı demografik faktörlerin meslek yüksekokulu öğrencileri üzerindeki etkisinin analiz edilmesi ve girişimciliği etkileyen faktörler tartişmasına katkı sağlanması hedeflenmiştir. Çalışmada farklı iki meslek yüksekokulunda okuyan 400 öğrenciye (her birinde 200) anket uygulanmıştır. Anket verileri SPSS programı ile değerlendirilmiş; yaş, cinsiyet, girişimcilik dersi alıp almadığı, kariyer hedefi ve okuduğu meslek yüksekokulu gibi demografik faktörlerin girişimcilik eğilimini etkilediği, ailesi veya kendisinin ekonomik durumunun girişimcilik eğilimini etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Examination of Entrepreneurial Trends in Terms of Some Demographic Characteristics: An Empirical Study on Vocational School of Higher Education Students

ABSTRACT

The increase of global competition, the switch of the public role in the economic life from the executive to the coordinator, the rapid development of the information technologies and the globalization which brings threats and opportunities as well for the small local enterprises have brought the issue of entrepreneurship to a more vital point. In this context, it is very important to identify the factors that affect the entrepreneurship tendencies of vocational school of higher education students who are trained to be intermediate staff in many sectors. In this study, it is aimed to analyze the effect of some demographic factors on the vocational school of higher education students and to contribute to the discussion of the factors affecting entrepreneurship. In the study, 400 students (200 in each) studying in two different vocational schools were surveyed. The survey data were evaluated with SPSS program and it was concluded that demographic factors such as age, gender, entrepreneurship trainee, career goal and vocational school type have an effect on entrepreneurship tendency and that the economic situation of the family or student does not affect entrepreneurship tendency.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Intention, Vocational School of Social Sciences, Vocational School of Health Services

¹ Öğr. Gör. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, maercelik@beu.edu.tr

² Öğr. Gör. Hakkari Üniversitesi Cölemerik Meslek Yüksekokulu, ersinmenges@hakkari.edu.tr

GİRİŞ

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte önemi giderek artan girişimcilik, ekonomik kalkınma ve istihdam yaratmanın temel faktörlerinden biri haline gelmiştir. Modern toplumun temel itici güçlerinden birisi olarak kabul edilen girişimcilik, uzun yıllardır farklı bilim alanlarından birçok araştırmacının ilgisini çekmektedir. Öyle ki, artık araştırma alanı var olan girişimcilerden çok daha aşağılara kaymış, bireyleri girişimci olmaya ya da girişimci fikirden soğutmaya etki eden faktörlerin araştırılması, girişimcilik eğiliminin psikolojik temellerinin sorgulanması, üniversite öğrencilerinde girişimci olma istek ve arzusunun nasıl geliştirilebileceği, orta öğretimde girişimcilik dersinin gerekliliği gibi özel çalışma alanları doğmuştur.

Son yıllarda yapılan akademik çalışmalar girişimcilik niyetinin üniversite eğitimi esnasında oluşabileceği, değişebileceği ve gelişebileceği sonuçlarını ortaya koymuştur. Dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de üniversiteden mezun olan bu her bireyin kamuda istihdam edilebilmesi neredeyse imkânsızdır. Üniversiteden mezun olan bireylerin kamuda istihdam edilmeleri dışında iki seçenekleri vardır. Bu seçenekler özel sektörde istihdam edilen bir personel olma, ya da kendi işini kurup işleten, bir girişimci olma şeklindedir. Ülkenin gelişimi ve istihdamın artırılması açısından ikinci seçenek yani girişimci olmaları çok daha önemlidir.

Ülkemizde girişimcilik temelli araştırmaların geçmişi çok eski olmamakla birlikte özellikle son 20 yıllık dönemde, girişimcilik konusunda yapılan araştırma sayısının arttığı gözlemlenmiştir. Yapılan akademik çalışmaların büyük çoğunluğu; girişimcilik potansiyelinin birden çok faktörden etkilendiği sonucunu ortaya koymuştur. Bu faktörler arasında, bireyin kişilik özellikleri ve demografik faktörler önemli bir yer tutmaktadır. Her ne kadar demografik faktörlerin girişimcilik özellikleri üzerindeki etkileri araştırılmış olsa da potansiyel girişimcilerin bu bağlamdan ne şekilde etkilendiklerinin araştırılması da önem arz etmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin okudukları meslek yüksekokulu ve diğer demografik faktörler açısından araştırılıp, anlamlı farklılıkların olup olmadığının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Bitlis Eren Üniversitesi bünyesi altında yer alan meslek yüksekokullarından; Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden 400 katılımcı öğrenciye anket aracılığıyla ulaşılmıştır. Araştırmaya birlikte birer potansiyel girişimci olan öğrencilerin bazı demografik faktörler açısından farklılaşıp farklılaşmadığı, elde edilen veriler ile analiz edilerek incelenmiş ve ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

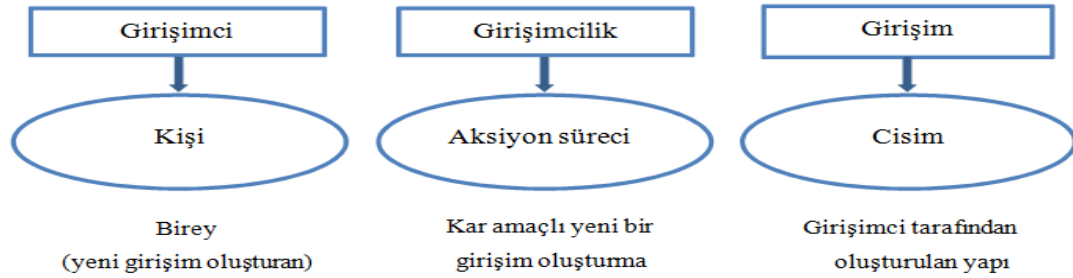
1.1. Girişimcilik

Girişimci kelimesi ilk defa 17. yüzyılda Fransız askeri terminolojisinde kullanılmıştır. Girişimciliğin kavramsal olarak ilk tanımı ise; 1755 yılında Fransız asıllı İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tarafından yapıldığı kabul edilir. Cantillon girişimciyi; kar elde etmek amacıyla işi organize eden ve işin riskini üstlenen kişi olarak tanımlamıştır (Döm, 2008, s. 1).

Geçmişte kullanılan teşebbüs ve müteşebbis kavramları yerine bugün girişim ve girişimci kavramları kullanılmaktadır. Girişim, bir işi yapmak için harekete geçme durumunu ifade ederken; Girişimci, sürekli yeni kombinasyonları uygulayan (Schumpeter, 1947, s. 63) ya da üretim için gerekli tüm kaynakları toplayan ve pazardaki bir açığı karşılayacak şekilde ürünü pazarlayan (Büyük, 2014, s. 23) kişi olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda girişimci birey, bir fırsatı gören, bu fırsatı değerlendirmek üzere örgüt kuran ve dolayısıyla bir risk alan kişidir (Sart, 2014, s. 4). Girişim, Girişimci ve Girişimcilik ilişkisi Şekil 1’de anlatılmıştır.

Şekilde görüldüğü gibi girişim cismi - ortaya çıkan yapıyı, girişimci kişiyi – girişimi oluşturanı, girişimcilik ise aksiyon sürecini – kar amaçlı yeni bir girişim kurmayı temsil eder.

Şekil 1: Girişim, Girişimci ve Girişimcilik İlişkisi

Kaynak: (Murthy, 2009, s. 41)

Girişimci birey tanımlanırken, çoğu zaman bir takım davranışlarla tanımlanmaktadır. Bu bağlamda bir bakıma girişimciliğin alt boyutları olarak görülebilecek olan bu davranışlar; yenilikçilik, risk alma, fırsatları görebilme, otonomi ve sosyal ağları genişletme olarak sayılabilir. Buna göre girişimciler, yeni bir girişime başlayabilmek için sürekli yenilik peşinde olan, fırsatları yakalamak adına gerektiğinde riskler alabilen, bağımsız hareket eden ve sosyal ağlarını hem bilgi hem de kaynak temin etmek amacıyla kullanan kişilerdir (Efe, 2016, s. 21-22). Sonuç olarak girişimci ile ilgili hususlar irdelenirken şu tanımın da dikkate alınması gerekir. Girişimci ile ilgili tanımları birleştirdiğimizde ortaya başkasının baktığı ama göremediği ticari iş fikirlerini bulup bunları hayata geçiren kişi olarak tanımlanabilir (Titiz, 1994, s. 29). Girişimciliğin yukarıdaki değişik tanımlarına baktığımız zaman birden fazla tanımlama yapılabileceği görülmektedir. Bunun temel nedeni değişik alanlarda çalışan bir çok bilimin veya bilim insanının ilgisini, çekmesidir.

1.2. Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik, gerçek (gerçekten bir iş kurup yürüten bireyler) ve niyet edilen ya da gizil (bir iş kurmaya niyeti olan bireyler) olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilir. Bu bağlamda gizil girişimcilik, zihnin bilinçli olarak belirli bir amacı ya da yolu benimsemesi durumudur. Girişimcilik niyeti de bireyin gelecekte kendi işini kurma niyetini bilinçli olarak sergilemesidir. Birçok girişimci hamlenin bir niyetin sonucu olarak gerçekleşmesi, niyetle girişimci olma arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Alparslan, Taş, & Yastıoğlu, 2017, s. 148).

Girişimcilik niyeti ya da potansiyeli, bir bireyin kendi işini kurma yönünde girişimci gayretler gösterme yönündeki eğilimi ve dolayısıyla girişimci bireyin iş planını geliştirmesini ve uygulamasını yönlendiren zihinsel bir süreçtir (Şeşen & Basım, 2012, s. 22). Zihinsel bir süreç olan girişimcilik niyeti veya eğilimi kavramlarının anlaşılabilmesi için, bir girişimci adayını kendi işini ya da işletmesini kurması yönünde nelerin etkilediğinin veya nelerin girişimci adayını motive ettiğinin belirlenmesi gerekir. Girişimci adayını nelerin motive ettiği hususu ile ilgili veya girişimcilik niyetini neyin etkilediği konusunda yapılan akademik çalışmalara baktığımız zaman üç önemli teori göze çarpmaktadır. Bunlar:

- **Girişimci Olay Modeli:** Bu modelde girişimcilik niyeti yerine, bir iş kurma merkeze alınmıştır. Modele göre girişimci adayını ilk olarak girişimci olmaya istek duymaktadır. Daha sonra bu isteğinin olup olamayacağını değerlendirmekte, değerlendirme sonucunda harekete geçip geçmemeye karar vermektedir (Shapiro & Sokol, 1982, s. 72-90). Görüldüğü gibi hareket noktası istekten ziyade işyeri açmanın kendisidir.

• **Girişimci Niyet Modeli:** Bu yaklaşımda girişimcilik niyetini etkileyen faktörler; sosyo-politik faktörler (kanuni düzenlemeler), bireysel faktörler (tecrübeler), rasyonel düşünmeye ilişkin faktörler (zihindeki hedef ve amaçlar) ve sezgisel faktörler (bireyin vizyoner bakışı) şeklinde belirlenmiştir (Bird, 1988, s. 442-454). Bu yaklaşım önceki yaklaşıma göre girişimcilik niyetini ve onu etkileyen faktörleri merkeze almaktadır.

• **Planlı Davranış Teorisi:** Bu teoriye göre planlı eylemler, önceden belirlenen şekilde davranma yönündeki alınan kararların sonucudur. Bu eylemlere yön veren niyetleri ise yaşanan tecrübelerin, bireysel özelliklerin, ve bireyin kişisel güdülenmesinin bir bileşkesidir. Yaklaşımın meydana çıkardığı en önemli sonuç ise planlanmış insan davranışlarının yönlendiren temel öğenin niyet olduğudur (Ajzen, 2006, s. 665-683).

Bu üç teori ve model ve sonrasında yapılan akademik çalışmalar ile birlikte girişimcilik eğilimi ya da niyetini etkileyen üç temel faktör olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar: demografik faktörler, kişisel özellikler ve çevresel faktörlerdir (Franco, Haase, & Lautenschläger, 2010, s. 272). Bu kapsamda demografik faktörler üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini etkileyen önemli bir başlık olarak ortaya çıkmaktadır.

2. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

2.1. Araştırmanın Amacı ve Literatüre Katkısı

Bu çalışmada meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilim seviyelerinin tespiti ve girişimcilik eğilimi ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Girişimcilik eğilimi ile arasındaki ilişki araştırılan temel demografik faktörler ise; öğrencinin cinsiyeti, öğrencinin yaşı, öğrencinin girişimcilik dersi alıp almadığı, öğrencinin ailesinin veya kendisinin ekonomik durumu, öğrencinin çalışmak istediği sektör (kariyer hedefi) ve son olarak öğrencinin okuduğu meslek yüksekokulu şeklindedir. Çalışmanın sonucunda; meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin seviyesi ve girişimcilik eğilimlerinin hangi demografik faktör veya faktörlerden etkilendiği ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmanın literatüre temel katkısı: meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi ile ilgili kısıtlı olan yazın dizinine katkı sunmak ve çalışmanın sonucunda yapılan tespitlere göre girişimcilik eğilimini etkileyen ilgili demografik faktörlere yönelik yapılacak çalışmalar sonucunda meslek yüksekokulundan mezun öğrencilerin kendilerine sadece bir ara eleman olarak bakmalarının yerine birer girişimci aday olarak bakmalarının yolunu açılabileceğinin aktarılabileceği şeklindedir. Araştırma önceki araştırmaların birçoğundan farklı olarak okudukları meslek yüksekokulu değişkenini ele almaktadır. Bu anlamda sağlık alanındaki öğrencilerin girişimcilik eğiliminin tespiti ile ilgili ilk çalışmalardan biridir.

Literatürde girişimcilik eğilimine yönelik yapılan akademik çalışmalara; tarih sırası gözetmeksizin ve içlerinden bir kaçına baktığımız zaman şu çalışmalar göze çarpmaktadır. (Balaban & Özdemir, 2008, s. 147) “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği” adlı çalışmalarında, girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini artırdığı sonucuna ulaşmışlardır. (Uluyol, 2013, s. 362) “Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği” adlı çalışmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğitiminin yüksek olduğu ancak bunun aldıkları finansal yönetim veya girişimcilik dersi ile ilgili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. (Cansız, 2007, s. 95) “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma” adlı tez çalışmasında, SDÜ öğrencilerinde girişimcilik adına bir potansiyelin olduğu ama bunun ortaya çıkarılması konusunda sıkıntılar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Temel sıkıntının da yönlendirme eksikliği olduğu kanısına varmıştır. (Çelik, İnce, & Bozyiğit, 2014, s. 122)

“Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma” adlı çalışmalarında girişimcilik eğiliminin ailesel faktörlerden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. (Pazarcık & Aydın, 2015, s. 141-142) “Girişimcilik Temelli Ders Tasarımının Öğrencilerin Girişimci Eğilim Ve Davranışlarına Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Deneysel Bir Çalışma” adlı çalışmalarında ders tasarımlarının girişimcilik eğilimini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. (Akçakanat, Mücevher, & Çarıkçı, 2014, s. 148-151) “Sözel, Sayısal Ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği” adlı çalışmalarında üniversite öğrencilerinin yüksek düzeyde girişimcilik eğilimi gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte okudukları bölüme göre girişimcilik eğiliminin farklılaşmadığı ancak cinsiyet, geldikleri şehir, kariyer hedefleri, girişimcilik dersi alıp almamaları, eğitim süresince bir işte çalışıp çalışmama ve aile gelir düzeyi gibi demografik faktörlerin girişimcilik eğilimini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma nicel araştırma tasarımı ile yürütülmüş ve veri toplama aracı olarak da anket uygulanmıştır. Araştırmaya veri toplamak amacıyla demografik form ve girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla (Çarıkçı & Koyuncu, 2010, s. 12-13) tarafından geliştirilmiş ve ölçeklendirilmiş anket ile ölçülmüştür. Girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla hazırlanan anketin, konu ile uzman akademisyenlerin ankette yer alan sorular hakkında yapmış oldukları yüzeysel geçerlilik (face validity) incelemesi sonucunda araştırma için kullanılmasına karar verilmiştir. Anket katılımcılara yüz yüze uygulanmıştır. Katılımcılara kişisel bir bilginin anketin içeriğinde yer almadığı, anket sonuçlarının bilimsel çalışmalar haricinde kullanılmayacağı ve kimse ile paylaşılmayacağı ankete başlanmadan önce hatırlatılmıştır. Söz konusu anketteki geliştirilen ve kullanılan ölçeğe göre, girişimcilik eğiliminin boyutları:

- 1- Kontrol Odağı (4 İfade)
- 2- Yeni Fikirlerle Açıklık (4 İfade)
- 3- Yaratıcılık (4 İfade) şeklindedir.

Ölçek maddelerinin iç güvenirlik katsayısı olan Cronbach Alfa değerleri hesaplanmıştır. Kontrol odağı boyutu için 0,89, yeni fikirlere açıklık boyutu için 0,91 ve yaratıcılık boyutu için ise 0,82 çıkmıştır. Cronbach alfa katsayısı, bir test ya da ankette yer alan soruların birbirleri ile olan tutarlılığını ve kullanılan ölçeğin ilgilenilen sorunu ne derece yansıttığını ifade eder (Kalaycı, 2009, s. 403). Cronbach alfa değeri 0 ile 1 arasında yer alır ve aşağıdaki şekilde yorumlanır. Değer:

- 0,80 $< \alpha < 1,00$ geliştirilen ölçek yüksek düzeyde güvenlidir.
- 0,60 $< \alpha < 0,79$ geliştirilen ölçek oldukça güvenlidir.
- 0,40 $< \alpha < 0,59$ geliştirilen ölçek düşük düzeyde güvenlidir.
- 0,00 $< \alpha < 0,39$ geliştirilen ölçek güvenli değildir. (Alpar, 2013, s. 848).

Çalışmada bulduğumuz değerlerin üçü de ilk aralıkta olduklarından geliştirilen ölçeğin alt boyutları “yüksek düzeyde güvenlidir” şeklinde yorumlanabilir.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme Bitlis Eren Üniversitesi öğrencileridir. Anket Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan 200'er öğrenciye ayrı ayrı uygulanmıştır. Anketin uygulanmasında sınıf ve bölüm farkı gözetilmemiştir. Araştırmada 5'li Likert Ölçeği Kullanılmıştır. Verilen

ifadelerin cevaplarda; 1-“kesinlikle katılmıyorum”, 2- “katılmıyorum”, 3- “kararsızım”, 4- “katılıyorum”, 5- “kesinlikle katılıyorum” u ifade etmektedir. Araştırmanın verileri SPSS paket programı aracılığıyla güvenilirlik ve geçerlilik analizlerine tabi tutulmuş ve araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla da çoklu regresyon ve korelasyon analizine tabi tutulmuştur. Toplanan verilerin normal dağılıp dağılmadığı test etmek için çarpıklık ve basıklık değerleri ve histogram grafikleri incelenmiştir. Analizdeki veriler, Skewness-Kurtosis -2 ile +2 arası çıktığından, normal dağılım göstermektedir. Yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

2.4. Araştırmanın Hipotezleri

Önceki akademik çalışmalara ve araştırmadan beklenen sonuçlara dayanılarak aşağıdaki hipotezler kurulmuştur.

H1: Meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi yüksektir.

H2: Girişimcilik eğilimi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3: Erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri kız öğrencilerden daha yüksektir.

H4: Girişimcilik eğilimi ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5: Genç yaştaki öğrencilerin girişimcilik eğilimleri, ileri yaştakilere göre daha yüksektir.

H6: Girişimcilik eğilimi ile girişimcilik dersi alıp almama arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H7: Girişimcilik dersi almış olanların, girişimcilik dersi almayanlara göre girişimcilik eğilimleri daha yüksektir.

H8: Girişimcilik eğilimi ile bireyin veya ailenin ekonomik durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H9: Bireyin veya ailenin geliri arttıkça girişimcilik eğilimleri de artacaktır.

H10: Girişimcilik eğilimi ile bireyin çalışmak istediği sektör arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H11: Kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimcilik eğilimleri daha yüksektir.

H12: Girişimcilik eğilimi ile okuduğu meslek yüksekokulu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H13: Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre daha yüksektir.

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Araştırmanın örneklemeden elde edilen ve SPSS programı ile analiz edilen verilere göre katılımcıların girişimcilik eğilimleri; kontrol odağı, yeni fikirlere açıklık ve yaratıcılık alt boyutları açısından oldukça yüksek çıkmıştır. Girişimcilik eğilimlerinin toplu olarak ortalaması için çıkan değer 3,96'dır. Bu sonuca göre H1 hipotezi kabul edilmiştir. Yani meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi yüksektir.

Tablo 1'de öğrencilerin cinsiyetlerine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşp farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bunun için t testi kullanılmıştır. Üç girişimcilik alt boyutu açısından da; erkek öğrencilerin girişimcilik eğilimleri kız öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç $p<0.05$ olduğundan

istatistiksel olarak da anlamlıdır. Bu sonuca göre H2 ve H3 hipotezleri kabul edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi cinsiyete göre farklılaşabilmektedir. Bununla birlikte erkek girişimci adaylarının eğilimi kız öğrencilere göre daha yüksek çıkmaktadır. Ankete katılanların % 40'ı kız, %60'ı ise erkektir.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre t-Testi Sonuçları

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Boyutları	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Std. Sapma	t	Anlamlılık (P)
Kontrol odağı	Erkek	240	3,9841	,78001	1,121	,021
	Kız	160	3,7861	,79288	1,118	,013
Yeni fikirlere açıklık	Erkek	240	4,1943	,83124	,669	,004
	Kız	160	4,1388	,88043	,662	,019
Yaratıcılık	Erkek	240	3,9165	,70859	2,215	,027
	Kız	160	3,7537	,81847	2,155	,032

Tablo 2'de öğrencilerin girişimcilik dersi alıp almamalarına göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bunun için t testi kullanılmıştır. Üç girişimcilik alt boyutu açısından da; girişimcilik dersi alan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri girişimcilik dersi almayan öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç $p < 0.05$ olduğundan istatistiksel olarak da anlamlıdır. Bu sonuca göre H6 ve H7 hipotezleri kabul edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi girişimcilik dersi alıp almamaya göre farklılaşabilmektedir. Bununla birlikte girişimcilik dersi alan öğrencilerin eğilimi girişimcilik dersi almayan öğrencilere göre daha yüksek çıkmaktadır. Ankete katılanların % 46,25'i girişimcilik dersi almış, %78,75'i ise girişimcilik dersi almamıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Girişimcilik Dersi Alıp Almamalarına Göre t-Testi Sonuçları

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Boyutları	Girişimcilik dersi alıp almadığı	Kişi Sayısı	Ortalama	Std. Sapma	t	Anlamlılık (P)
Kontrol odağı	Evet	185	4,1615	,68001	1,123	,017
	Hayır	315	4,0707	,74578	1,119	,036
Yeni fikirlere açıklık	Evet	185	3,9265	,83124	,660	,027
	Hayır	315	3,8366	,88043	,664	,032
Yaratıcılık	Evet	185	3,9646	,65759	2,222	,037
	Hayır	315	3,8136	,81347	2,186	,042

Tablo 3'de öğrencilerin okudukları meslek yüksekokuluna göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bunun için t testi kullanılmıştır. Üç girişimcilik alt boyutu açısından da; Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerin girişimcilik eğilimleri Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Ortaya çıkan bu sonuç $p < 0.05$ olduğundan istatistiksel olarak da anlamlıdır. Bu sonuca göre H12 ve H13 hipotezleri kabul edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi öğrencilerin okudukları meslek

yüksekokuluna göre farklılaşabilmektedir. Bununla birlikte Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerine göre daha yüksek çıkmaktadır. Ankete katılanların % 50'si SBMYO öğrencisi geriye kalan %50'si ise SHMYO öğrencileridir.

Tablo 3: Öğrencilerin Okudukları MYO'ya Göre t-Testi Sonuçları

Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Boyutları	Okudukları MYO	Kişi Sayısı	Ortalama	Std. Sapma	t	Anlamlılık (P)
Kontrol odağı	SBMYO	200	4,6834	,74002	1,154	,025
	SHMYO	200	4,3972	,78228	1,451	,023
Yeni fikirlere açıklık	SBMYO	200	3,9141	,82414	,772	,045
	SHMYO	200	3,3088	,78041	,663	,030
Yaratıcılık	SBMYO	200	3,8164	,69584	2,452	,049
	SHMYO	200	3,6536	,80324	2,242	,045

Tablo 4'de öğrencilerin kariyer hedeflerine göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşarak farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin kariyer hedeflerine ilişkin görüşlerinde sektörlere bağlı olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar Anova sonucuna göre kariyer hedefine bağlı olarak girişimcilik eğiliminin istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği görülmüştür. ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için Tukey testi yapılmıştır. Bunun sonucunda da kendi işini kurmak isteyenlerin eğiliminin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre H10 ve H11 hipotezleri kabul edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi kariyer hedefine göre farklılaşabilmektedir. Bununla birlikte kendi işini kurmak isteyen öğrencilerin eğilimi kamu ve özel sektör hedefi olan öğrencilere göre daha yüksek çıkmaktadır. Ankete katılanların % 35'i kamuda çalışmak istediğini, %20'si özel sektörde geriye kalan %45 ise kendi işini kurmak istediğini beyan etmiştir. Kamuda çalışmak isteyenlerin oranının ikinci en yüksek olması, kamunun ülkemizde çok büyük bir istihdam ve güvence kaynağı olarak görüldüğünün önemli bir göstergesidir.

Tablo 4: Öğrencilerin Kariyer Hedeflerine Göre Yapılan Anova Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Hedef Sektör	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Kontrol Odağı	Özel Sektör	3,4232	,80252	3,452	,023
	Kamu	3,6936	,77852		
	Kendi İşini	3,7027	,77245		
Yeni Fikirlere Açıklık	Özel Sektör	3,1747	,89426	2,635	,036
	Kamu	3,3706	,83333		
	Kendi İşini	3,9584	,84046		
Yaratıcılık	Özel Sektör	3,0582	,82242	1,421	,044
	Kamu	3,8582	,72452		
	Kendi İşini	4,0371	,75124		

Tablo 5’de öğrencilerin yaş gruplarına göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşp farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin kariyer hedeflerine ilişkin görüşlerinde sektörlere bağlı olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız gruplar Anova sonucuna göre yaş gruplarına bağlı olarak girişimcilik eğiliminin istatistiksel olarak anlamlı fark gösterdiği görülmüştür. ($p < 0.05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna bakmak için Tukey testi yapılmıştır. Bunun sonucunda da 18-25 yaş arası öğrencilerin eğiliminin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre H4 ve H5 hipotezleri kabul edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi yaşa göre farklılaşabilmektedir. Bununla birlikte yaşı daha genç olan öğrencilerin eğilimi yaşı daha ileri olan öğrencilere göre daha yüksek çıkmaktadır. Ankete katılanların % 87’i 18-25 yaş aralığında, %9’u 25-35 yaş aralığında, geriye kalan %4 ise 35 yaş ve üstü olduğunu beyan etmiştir. Genç ve girişimcilik eğiliminin yüksek olduğu üniversitelere ülkede girişimciliğin geliştirilmesi açısından bir kez daha değinilmesi gerekir.

Tablo5: Öğrencilerin Yaş Gruplarına Göre Yapılan Anova Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Yaş	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Kontrol odağı	18-25 Yaş	3,6999	,80353	3,819	,023
	25-35 Yaş	3,3248	,77783		
	35 Yaş Üstü	3,4216	,77210		
Yeni fikirlere açıklık	18-25 Yaş	3,9747	,89706	2,616	,036
	25-35 Yaş	3,2206	,83358		
	35 Yaş Üstü	3,2084	,84047		
Yaratıcılık	18-25 Yaş	4,6582	,82394	1,823	,027
	25-35 Yaş	3,9884	,72754		
	35 Yaş Üstü	3,2769	,75855		

Tablo 6’da öğrencilerin veya ailelerinin ekonomik durumuna göre girişimcilik eğilimlerinin farklılaşp farklılaşmadığı ve bunun istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerine ilişkin görüşlerinde kendilerinin veya ailelerinin ekonomik durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p > 0.05$) Bu sonuca göre H8 ve H9 hipotezleri red edilmiştir. Yani girişimcilik eğilimi öğrencinin veya ailesinin ekonomik durumuna göre farklılaşmamaktadır. Bununla birlikte geliri yüksek olan öğrencilerin eğilimi geliri düşük olan öğrencilere göre daha yüksek çıkmamaktadır.

Tablo 6: Öğrencilerin veya Ailelerinin Ekonomik Durumuna Göre Yapılan Anova Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Gelir Düzeyi	Ortalama	Std. Sapma	F	P
Kontrol Odağı	0-1000	3,4144	,80355	3,422	,230
	1000-4000	3,3148	,77124		
	4000 ve üzeri	2,7016	,78210		
Yeni Fikirlere Açıklık	0-1000	3,9747	,86352	2,222	,074
	1000-4000	3,2209	,84212		
	4000 ve üzeri	3,2157	,84045		
Yaratıcılık	0-1000	3,0685	,82336	2,666	,163
	1000-4000	3,1245	,72242		
	4000 ve üzeri	3,3622	,75523		

Tablo 7’de yapılan korelasyon analizinde araştırmanın değişkenleri olan girişimcilik ölçeği alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. En yüksek ilişkinin kontrol odağı ile yeni fikirlere açıklık alt boyutları arasında olduğu görülmektedir. Korelasyon bulguları ölçek alt boyutları arasındaki tutarlılığın iyi olduğunu göstermektedir.

Tablo 7: Boyutlar Arası Korelasyon Analizi

Girişimcilik Eğiliminin Boyutları		(1)Kontrol odağı	(2)Yeni fikirlere açıklık	(3) Yaratıcılık
(1)Kontrol odağı	Pearson Korelasyon	-		
	Sig. (2-tailed)			
(2)Yeni fikirlere açıklık	Pearson Korelasyon	,607**	-	
	Sig. (2-tailed)	,000		
(3) Yaratıcılık	Pearson Korelasyon	,192**	,157**	-
	Sig. (2-tailed)	,000	,001	

SONUÇ

Çalışmanın amacı: “meslek yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin seviyesini ölçmek ve bazı demografik faktörlerin girişimcilik eğilimini nasıl etkilediğini ortaya koymak” şeklinde belirlenmişti. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; meslek yüksekokulu öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu ve girişimcilik eğiliminin öğrencinin cinsiyet, kariyer hedefi, yaş, girişimcilik dersi alıp almadığı ve en önemlisi eğitim görülen meslek yüksekokulu türüne göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma örnekleminde elde edilen verilere dayanılarak; erkeklerin kadınlara göre, genç yaştakilerin yaşlı ilerlemişlere göre, girişimcilik dersi almış olanların almayanlara göre, kendi işini kurmak isteyenlerin istemeyenlere göre ve en önemlisi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin Sağlık hizmetleri Meslek Yüksekokulu’na göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencinin ailesinin veya kendisinin ekonomik durumunun girişimcilik eğilimi üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Korelasyon analizi bulguları girişimcilik eğiliminin alt boyutlarının kendi aralarında ilişkili olduğunu, en yüksek ilişkinin kontrol odağı ile yeni fikirlere açıklık alt boyutları arasında olduğunu ve bu ilişkinin pozitif olduğunu göstermiştir. Elde edilen bu sonuçlar daha önce de belirttiğimiz gibi kısıtlı olan bir örneklem ile elde edilmiştir. Bu durum sonucun genellenememesi sorununu ortaya çıkarmaktadır. Nitekim elde edilen veriler sadece tek üniversitenin iki farklı meslek yüksekokulundan elde edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin tespitine yönelik yapılan çalışmaların merkezinde genel olarak işletme bölümü veya iktisadi ve idari alanlarında okuyan öğrencilere yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Oysa Türkiye’de meslek yüksekokulunda ve sayılan alanlar dışında bölümlerde okuyan öğrencilerin sayısı azımsanmayacak kadar fazladır. Özellikle sağlık ile ilgili alanlarda çok fazla öğrenci vardır ve bu alandaki öğrencilerin girişimcilik eğiliminin tespitine yönelik çalışma neredeyse hiç yoktur. Çalışmamızda bu yüzden örneklemelerden biri sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu olarak seçilmiştir. Girişimcilik niyetinin geliştirilmesi sadece üniversitelerin belirli bölümleri için değil, bütün bölümler için bir hedef olarak seçilmeli ve bu alanlarda yapılan çalışmaların sayısının artırılması gerekir. Nitekim ülkelerin gelişmesi için girişimciliğin geliştirilmesi bunun için de girişimcilik niyetinin artırılması çok önemlidir. Girişimcilik niyetinin eğitim ile arttırılabileceği yapılan birçok akademik çalışmanın sonucunda ortaya konulmuştur. Mevcut çalışmamızda da girişimcilik dersi almış olanların girişimcilik eğilimi daha yüksek çıkmıştır. Genç nüfusun yoğun olduğu ve girişimciliğe yönelik eğitimlerin yaygın ve örgün eğitim kapsamında verilebileceği üniversitelerde bu önem biraz daha artmaktadır. Girişimcilik dersi sadece belli bölümlerde değil tüm bölümlerde seçmeli veya zorunlu ders olarak okutulmalı ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini arttırmaya yönelik adımlar atılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (2006). Perceived Behavioral Control, Self-Efficacy, Locus Of Control, And The Theory Of Planned Behavior. *Journal of Applied Social Psychology* , 4 (32), 665-683.

Akçakanat, T., Mücevher, M. H., & Çarıkcı, İ. H. (2014). Sözel, Sayısal Ve Eşit Ağırlık Bölümlerinde Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: SDÜ Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , XVI (2), 137-153.

Alpar, C. R. (2013). *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Yöntemler* . Ankara: Detay Yayıncılık.

Alparslan, A. M., Taş, M. A., & Yastıoğlu, S. (2017). Girişimcilik Niyeti Eğitimle mi Artar Yoksa Kültürel Değerlerle mi Açıklanır? *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 9 (21), 148-161.

Balaban, Ö., & Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 3 (2), 133-147.

Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial ideas: The Case for Intention. *The Academy of Management Review* , 3 (13), 442-454.

Büyük, Ö. (2014). *Girişimcilik Üzerine Notlar*. İstanbul: Paradigma Akademi.

Cansız, E. (2007). Yüksek Lisans Tezi. *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma* . Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çarıkcı, İ. H., & Koyuncu, O. (2010). Bireyci-Toplumcu Kültür Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (3), 1-18.

Çelik, A., İnce, M., & Bozyiğit, S. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* , 7 (3), 113-124.

Döm, S. (2008). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Efe, M. N. (2016). *Girişimcilikte temel Prensipler*. İstanbul: Umuttepe Yayınları.

Franco, M., Haase, H., & Lautenschläger, A. (2010). Students' entrepreneurial intentions: An inter-regional comparison. *Education and Training* , 4 (52), 260-275.

Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayıncılık.

Murthy, C. S. (2009). *Small Scale Industries and Entrepreneurial Development*. Mumbai: Himalaya Publishing House.

Pazarcık, Y., & Aydın, E. (2015). Girişimcilik Temelli Ders Tasarımının Öğrencilerin Girişimci Eğilim Ve Davranışlarına Etkisi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Deneysel Bir Çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* , 10 (2), 126-146.

Sart, G. (2014). *Girişimciliğin ve Küçük İşletme Yönetiminin Temelleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Schumpeter, J. (1947). Economic Theory and Entrepreneurial History. *Journal of Economic History* , 63-84.

Shapero, A., & Sokol, L. (1982). The Social Dimensions of Entrepreneurship. *Shapero, Albert and Sokol, Lisa, The Social Dimensions of En Encyclopedia of Entrepreneurship* (13), 72-90.

Şeşen, H., & Basım, N. (2012). Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış Dergisi* , 12 (Özel Sayı), 25.

Titiz, T. (1994). *Girişimcilik*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 6 (15), 349-372.